Es Busqueret

Revista de divulgació ornitològica

Número 19
Hivern 2010

Es Busqueret - Publicació trimestral gratuïta del GOB (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa) - DL:PM-1937-2004 - ISSN:1889-4275 - www.esbusqueret.com

ACTUALITAT

Matança d'espècies protegides a Llucmajor

NATURALISME

La hivernada

IDENTIFICACIÓ

Ardeids

ENTREVISTA

Mànix

VIATGE

Sud-àfrica

Incendi provocat a s'Albufera

Incendi provocat al camí dels Polls (s'Albufera de Mallorca) el 10 de desembre de 2007

Nikon D200 - Nikkor 18-200 VR 1:3.5-5.6 G ED - D.Focal 18 mm (equiv. 27 mm) - f 1:7.1 - 1/350s
Medició matricial, prioritat al diafragma. Filtre degradat a la part esquerra. Ajustaments bàsics amb PaintShopPro.

Un foc de canyet i cesquera impressiona, fa por! Gràcies a la Síquia i al Camí dels Polls (que actuen de tallafoc) i a un momentani canvi del vent va ser possible acostar-se uns segons a les flames i fer-ne dues fotografies, no sense sentir de ben a prop l'alta temperatura i el renou singular de la vegetació que es cremava...

El foc era emprat tradicionalment per a l'eliminació del canyet i la cesquera amb finalitats agrícoles i cinegètiques. Any rere any, amples extensions de s'Albufera eren objecte de periòdiques cremes intencionades. D'ençà el 1988 i durant els primers anys del parc encara es feren servir puntualment cremes controlades que possibilitaren la introducció de vaques i cavalls que, amb la seva pastura, permeteren la millora d'hàbitats i l'augment de la biodiversitat. Ja fa anys que no es fa servir el foc com a eina de gestió dins la zona protegida de s'Albufera i, gràcies a la gestió de les pastures (que actuen de tallafoc) i a les relacions amb l'entorn del Parc, els incendis que l'afecten pràcticament han desaparegut. Paral·lelament, la preservació del foc d'algunes zones hi ha permès la continuïtat d'importants colònies de cria d'agrons i el manteniment de les relacions ecològiques essencials per a moltes espècies animals i vegetals. •

Biel Perelló

(Pollença, 1964). De la mà del seu pare va descobrir la fotografia, a la vegada que s'iniciava en la descoberta de la natura.

Llicenciat en Geografia per la UIB (1987), des de 1990 és Tècnic del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca. Ha exercit de professor associat al Dept. de Ciències de la Terra de la UIB (1996-99).

Exposicions, audiovisuals, publicacions, material didàctic, documentals... omplen un extens currículum fotogràfic on destaca la fotografia de natura en general i la fotografia submarina en especial. Soci del GOB, de la SHNB, de la SBEA, de Greenpeace i de l'AFONIB. Podeu gaudir del seu magnífic fotobloc a http://**bloc.bielperello.com**

Sumari

2 A través de l'objectiu
per Biel Perelló

3 Sumari

4 Editorial

Es Busqueret es queixa i aplaudeix

5 Actualitat. Verí a Llucmajor
per Jaume Adrover

8 Naturalisme. La hivernada
per Manolo Suárez

9 Estudi dels aucells. Atles d'hivernants
per José Luis Martínez

10 Aquí, què hi veus?
per Pere Garcias

Quin nom més rar, el rupit
per Pere Garcias

11 Des de l'aguait
per Maties Rebassa

13 Un lloc per descobrir: La bassa de Can Guidet
per Xavi Llabrés

14 L'entrevista: Joan Miquel González, Mànix
per Enric Culat

15 Racó jove: Mànix
per Biel Bernat

16 Sabies que...?
per Enric Culat

Notícies del món
per Vicky Heredero

Més que aucells
per Cati Artigues

17 Identificació. Els ardeids
per Pere Vicens

18 Es Busqueret se'n va de viatge: Sud-àfrica
per Pere J. Garcias

21 Publicacions: Guia de Turisme Ornitològic de Mallorca

22 Quadern de camp
per Steve Nicoll

23 Resum d'activitats ornitològiques

Es Busqueret
Revista de divulgació ornitològica de les Illes Balears
Número 19 - Hivern 2010 - Publicació gratuïta.
www.esbusqueret.com - info@esbusqueret.com

Edita
GOB - Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa
Manuel Sanchís Guarner, 10 - 07004 Palma
www.gobmallorca.com - info-gob@gobmallorca.com

Editor
Xisco Lladó

Comitè editorial
Cati Artigues
Enric Culat
Cristina Fiol
Manuel Suárez

Disseny i maquetació
Antoni Muñoz, Cati Artigues, Xisco Lladó.

Fotografia de portada
Toni Salas

Busqueret coallarg (*Sylvia balearica*)

Han col·laborat a aquest número:
Jaume Adrover, Eduard Amengual, Sebastià Avellà, Biel Bernat, Xavier Canyelles, Gemma Carrasco, Miquel A. Dora, Jaume García-Delgado, Pere J. Garcias, Joan Miquel González, Clive Griffin, Vicky Heredero, Joan Vicenç Lillo, Xavi Llabrés, Catalina Lliteras, Eduard Llull, José Luis Martínez, Rafel Mas, Antoni Muñoz, Steve Nicoll, Cecile Parra, Biel Perelló, Magdalena Prohens, Maties Rebassa, Toni Rubio, Toni Salas, Catalina M. Sebastià, Pere Vicens, AFONIB.

DL: PM-1937-2004 **ISSN**: 1889-4275 - Prohibida la reproducció no autoritzada, total o parcial, amb finalitat comercial.

Impressió
Taller Gràfic Ramón - Palma - Paper 100% reciclat.

Editorial

Punt i a part

Els busquerets són uns petits aucells esquius i fràgils. Així era la nostra revista ara fa just 10 anys quan vàrem començar a fer un petit fullet fotocopiat amb la idea que, amb el temps, se convertís en una revista de divulgació ornitològica. Com moltes vegades passa, els començaments varen ser complicats, però ràpidament el nostre Busqueret va créixer i la revista va anar agafant forma i força amb el pas del temps. Diferents equips hi han anat deixant la seva empremta, sempre millorant el que ja hi havia.

Coincidint amb el desè aniversari et presentam un nou canvi, quasi una metamorfosi, que esperam que t'agradi tant com ens ha agradat i estimulat a tots els que hem vist com s'ha transformat. El nostre Busqueret s'ha omplit de color, de participació i d'informació, conservant el que ja hi havia però incorporant-hi noves seccions amb la idea de fer-la mes teva, més amena i més participativa. Les noves seccions van des d'articles d'actualitat i entrevistes fins un racó jove o jocs d'identificació. D'una manera o altra, una trentena de persones, totes elles de forma desinteressada, ha participat en la gestació de la revista que tens a les mans. Noves idees ja ens donen voltes al cap per anar-les incorporant en el futur. Comptam amb el teu suport i col·laboració.

Benvingut al nou Busqueret!

Es Busqueret es queixa...

del concurs fotogràfic de caça

L'1 de febrer va finalitzar el termini d'entrega de fotografies per al I concurs de fotografia de caça de les Illes Balears, organitzat des de la Direcció General de Medi Forestal i Protecció d'Espècies. Aquest fet ens fa reflexionar sobre els diferents punts de vista que es poden tenir vers la divulgació de la natura.

Es planteja el concurs com una oportunitat per donar a conèixer els valors de la caça i els intenta relacionar amb la protecció i el gaudi de la natura. I des d'Es Busqueret ens demanam: quins valors respectuosos amb la natura ens ofereix aquesta activitat? No té la Conselleria de Medi Ambient una altra manera de promocionar aquesta part de la nostra fauna- el tord, el collblau, la perdiu, la llebre... – si no és a través de la caça? Com podem xerrar de protecció i conservació de les espècies si, des dels alts estaments, s'intenten donar més motius per disparar que per observar i estudiar?

Creim que, en els temps que corren, els més necessitats d'ajuda, protecció i de la conscienciació ambiental de la societat són els elements del nostre medi, ja sigui fauna, flora o territori en general. Per això esperam que els gestors de la Conselleria de Medi Ambient, independentment del seu color polític, siguin més sensibles a aquesta qüestió i enfoquin de forma més lògica els esforços i recursos o que al menys aquests se sàpiguen orientar en la direcció del "consum" coherent i responsable de la naturalesa que ens envolta. •

Es Busqueret aplaudeix...

la Secció d'Història Natural del Museu Regional d'Artà

El Museu Regional d'Artà és un dels més antics de Mallorca. Des de la seva fundació, el 1928, alberga les col·leccions faunístiques de l'apotecari artanenc D. Llorenç Garcias i Font (1885-1975), membre fundador del museu així com de la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) i de la Societat d'Història Natural de les Illes Balears (SHNB), als butlletins dels quals aportà nombrosos articles de fauna i botànica.

CATALINA LLITERAS

El 2006 el Museu va iniciar una nova etapa restaurant l'interior i recuperant les col·leccions naturalístiques que albergava després de romandre uns anys tancat al públic. Intentant desmarcar-se del col·leccionisme recol·lector de temps enrere, l'entitat enfoca ara el seu futur cap a l'educació ambiental i cerca motivar la consciència conservacionista. Es Busqueret aplaudeix que una de les col·leccions més completes de la secció d'història natural, la dels aucells, sigui actualment protagonista de tres unitats didàctiques que han estat dissenyades pel mateix Museu i que van dirigides a la comunitat escolar: "Dissenyats per sobreviure", on s'expliquen les adaptacions dels aucells al medi natural; "I tu, qui ets?" que tracta la diversitat i la classificació d'especies, i un "Taller de dissecció d'egagròpiles", han estat realitzades per més de 800 alumnes d'educació primària i secundària de la comarca d'Artà, que han pogut conèixer, de molt a prop, alguns dels tresors ornitològics de Mallorca. •

No deixeu de visitar-lo!

Museu regional d'Artà
Estrella, 4 - 07570 Artà - Tel. 971829778

Més informació a:
http://www.mallorcaweb.com/exposiciones/museos/fundacio-museu-regional-arta

Matança d'espècies protegides a Llucmajor

Per **Jaume Adrover**

Milana, morta per enverinament

Un mal negoci

La relació entre l'ús il·legal de verí i la disminució de diverses espècies d'aucells carronyaires, ha estat identificada, documentada i analitzada abastament els darrers 15 anys. Així i tot l'impacte que genera no deixa de sorprendre: ja és la primera causa de mort dels 4 voltors ibèrics i de la milana (*Milvus milvus*) a l'estat espanyol. Anys després de la prohibició de l'ús de verí, el 1983, l'increment d'espècies com el voltor foraster (*Gyps fulvus*) van fer pensar que aquesta pràctica aniria a la baixa, però a la dècada dels 90 se'n va registrar un increment d'una magnitud desconeguda. La pressió social, esperonada pel món conservacionista, reclamà mesures i les institucions van adoptar-ne algunes: es considerà delicte l'enverinament al nou codi penal de 1996, les Comunitats Autònomes augmentaren la vigilància i es va multiplicar el seguiment d'espècies afectades. Més tard es posaren en marxa programes de coordinació (Programa Antídot), algunes autonomies van endurir les lleis (com la Llei de caça de les Illes Balears, 2005) i s'hi dedicaren més recursos.

La Marina de Llucmajor s'ha revelat els darrers anys com una zona d'elevada importància per diverses espècies de rapinyes. Acabada l'època reproductora, milanes, arpelles (Circus aeruginosus), esparvers (Hieraaetus pennatus), i xoriguers (Falco tinnunculus) s'hi concentren degut a l'abundància d'aliment. No són rars els voltors (Aegypius monachus) i alguns anys les milanes negres (Milvus migrans).

Els darrers anys ha millorat el control, la persecució i el càstig del delicte, però la varietat i potència dels productes i la facilitat d'adquisició i aplicació, també han contribuït al problema, com està succeint amb els populars rodenticides. Mentre la Unió Europea retira desenes de productes, les dubtoses multinacionals del sector en treuen de nous. A banda d'això, alguns han acumulat "reserves" per la pròxima dècada, com en el cas del letal Aldicarb. També és millorable la consideració que reben els delictes contra la fauna per part de jutges i fiscals, tot i que a Balears s'han produït sentències exemplaritzants. En definitiva: els enverinaments relacionats amb la caça, llevat d'alguna treva temporal, no tenen una tendència a la baixa com seria desitjable i les Illes no en són una excepció.

A part del que hem esmentat hi ha un motiu fonamental de gran abast que impedeix avançar en l'eradicació: la mercantilització de la caça. Ser soci d'un vedat no és barat i, lògicament, el gestor privat mira d'augmentar-hi artificialment el nombre de peces: amollades de perdiu i guàtlera, punts d'aliment extra... i eliminació de competidors amb mètodes selectius (moixeres) o no (verí). Amb això no volem dir que la rendibilitat dels vedats sigui una mala noticia per a la conservació, ans el contrari. Moltes possessions han aguantat el cop de la desfeta agrària gràcies a l'aport extra d'aquesta activitat. Paradoxalment, la caça del tord (*Turdus philomelos*) a coll és un complement econòmic important per a algunes explotacions i ajuda a mantenir i recuperar olivars, bàsics per a diverses poblacions d'aucells. Cal fer entendre però, que l'enverinament no és "una inversió més" i, mentre es continuin produint casos com el de Llucamet, ens sobraran els arguments per reclamar una gestió de la caça molt diferent a l'actual.

Una dècada esfereïdora: segons el Programa Antídoto, als anys 90 es van registrar 5.623 casos d'enverinament a 1.887 vedats de caça de 1.338 municipis de l'Estat espanyol.

Milana

JAUME ADROVER

Òliba

JAUME ADROVER

D'ençà que la CMA va posar en marxa el Pla de conservació de la milana a Mallorca, que executa el GOB, s'han localitzat 56 exemplars morts, 28 d'ells enverinats (50%). Aquesta espècie és un bon indicador de la intensitat d'ús de verí. WWF/Adena calcula que a Espanya poden haver mort 14.500 exemplars enverinats entre 1995 i 2005.

La tecnologia Argos-Gps clau en el descobriment d'un cas greu d'enverinament: cronologia del cas del vedat de Llucamet

A finals del mes de maig de 2009 membres del GOB varen marcar 4 polls de milana amb emissors Argos-GPS, gràcies a l'aportació de la Fundación Biodiversidad. Era la primera vegada que es marcaven milanes a les Illes Balears (i a l'Estat espanyol, pel que sabem) amb aquest sistema de seguiment via satèl·lit. Aquesta tecnologia permet conèixer la posició de l'au diverses vegades al dia amb un error inferior a 10 metres.

Als pocs dies dels marcatges, a finals de maig, començam a detectar els primers moviments entorn dels nius. El juliol tots els joves continuen vius i estenen cada cop més la seva àrea de campeig: comencen a ser independents dels pares a mitjan mes. És un dels moments decisius. El 4 d'agost es detecta que un dels joves marcats realitza un moviment d'uns 30 quilòmetres fins a la Marina de Llucmajor. Dia 10 ens adonam que fa dos dies que aquest exemplar emet contínuament a la mateixa posició, el que indica que podria tenir algun problema. Es troba en un vedat anomenat Llucamet, un establit de la possessió del mateix nom, d'unes 30 hectàrees.

Ens desplaçam a la zona per localitzar-lo. A darrera hora del dia se'l troba mort dalt d'un arbre. L'aspecte exterior sembla clar: enverinat. Ens posam en contacte ràpidament amb Agents de Medi Ambient (AMA) que fan l'aixecament del cadàver. El dia següent, la fina s'inspecciona de nou. Hi participen 6 AMA, 2 agents del SEPRONA i 2 cans ensinistrats per localitzar verí. El que s'hi troba supera en molt el que ens esperàvem: s'hi localitzen mortes dues milanes joves més i una arpella jove (*Circus aeruginosus*), enverinades. També, dues òlibes (*Tyto alba*), un mussol banyut (*Asio otus*) i un xoriguer (*Falco tinnunculus*) tirotejats. A banda d'això, s'hi varen trobar, a pocs metres, restes d'un organofosforat (més tard es confirmaria com el responsable de la mort de les milanes i l'arpella) i algunes tórtores (*Streptopelia turtur*) caçades i impregnades amb aquesta substància. També s'hi van trobar unes 40 lloses de ferro (garbellets), uns filats japonesos per caçar il·legalment de passeriformes i multitud d'evidències de caça en època de veda. El 12 d'agost els agents continuen la inspecció i dia 13, davant les evidències, el GOB sol·licita públicament el tancament del vedat per 4 anys. El dia 17 s'envia un escrit a la Fiscalia en que se sol·licita que també investigui el cas. La Conselleria obre expedient mentre continua la investigació.

El 28 d'agost la Conselleria tanca indefinidament el vedat mentre continua la investigació i envia l'expedient a la Fiscalia per que hi ha indicis delictius clars. A l'octubre, la Guàrdia Civil detén els tres caçadors que tenen llogat el vedat per interrogar-los i també pren declaració als propietaris. La Fundació per a la Conservació dels Voltors (VCF), que treballa legalment en casos de verí, es persona com a acusació.

Arpella

JAUME ADROVER

Es tracta d'un cas escandalós i flagrant d'ús il·legal del verí i pràctiques prohibides, probablement el més greu dels que tenim constància a l'illa. Hauria estat bé que alguna veu autoritzada del món de la caça s'hagués posat al costat del GOB i l'Administració, i reclamàs públicament una sanció exemplar. Hagués suposat un senyal inequívoc de voluntat de canvi.

Pensam que només pot haver-hi un final per aquesta història: el tancament ferm del vedat per més de 4 anys i una sanció econòmica a l'alçada dels fets. Aquesta part correspon a la Conselleria de Medi Ambient (en deim la via administrativa) i sembla que se n'han fet les passes adequades. Esperem també que els responsables dels fets s'asseguin davant un jutge i se'ls imposi el que els pertoca, ni més ni pus. La relació entre caça i enverinament s'ha de trencar, encara que costi el seu temps. No ens podem permetre un altre fracàs. •

En cas de localitzar animals possiblement enverinats, no s'han de tocar ni les restes ni l'entorn i s'ha d'avisar els agents de Medi Ambient o al Seprona (telèfon d'emergències, 112).

La hivernada

Per **Manuel Suárez**
ornitologia@gobmallorca.com

Quan xerram de la hivernada de les aus, la podem entendre com el lloc on les aus passen l'hivern, però en realitat és molt més que això, ja que implica altres aspectes com la migració, l'hàbitat i un període de temps molt més ampli.

A finals d'estiu, milers d'aus del centre i nord d'Europa comencen un viatge necessari cap a zones climàticament més benèvoles situades al sud. Primer ho fan unes poques, aquelles que no han aconseguit criar per diversos motius, ja sigui perquè són massa joves, perquè no han trobat parella, perquè han perdut la posta que havien fet... Aquestes aus van baixant sense presses, de fet algunes inicien el seu viatge ja en ple estiu.

Seguidament, viatgen totes aquelles espècies que anomenam migradores transaharianes, que són aquelles que tenen el seu destí més enllà del sud del desert del Sàhara. Milions i milions d'aus, poblacions senceres d'aquestes espècies transaharianes, parteixen cap el sud i deixen Europa per recórrer els milers de quilòmetres que les separen de les seves zones d'hivernada. Moltes d'elles passaran per damunt nostre sense quasi assabentar-nos-en, ja que el viatge és llarg i no solen perdre gaire temps en aturades, si ho poden evitar. És per això, que abans de partir, se veuen obligades a acumular una gran quantitat de greix, que els servirà per afrontar la important despesa energètica que implica aquest difícil i llarg viatge de supervivència. Abans de l'arribada de la tardor, la majoria d'aquests individus ja hauran realitzat el recorregut.

És per aquestes dates, a la tardor, quan la resta d'espècies, les presaharianes, inicien un viatge més curt amb la intenció de passar l'època hivernal al sud d'Europa i al nord d'Àfrica, on les probabilitats de supervivència són més favorables que a les zones d'origen. De cop, i en unes poques setmanes, tots aquests territoris s'omplen de nouvinguts que provoquen un augment espectacular de la densitat d'individus. Per a aquestes espècies, les Illes Balears són la seva zona d'hivernada. Rupits, xàtxeros blancs, coa-roges de barraca, tords, arners, blavetes, cetles rosses, coers, grues, agrons blaus, durbecs, lluonets, corpetasses, xalambrins... són només algunes de les 80 espècies diferents que ens arriben de fora i trien les nostres illes per passar un hivern més benèvol.

És a finals de gener quan algunes aus ja comencen el seu viatge de tornada. Els mascles de totes les espècies, molts dels quals ni tan sols arriben a les nostres illes en el viatge d'anada, avancen el seu retorn tant com poden, ja que aquells individus que es procurin els millors llocs per criar tindran moltes més possibilitats de trobar femella i reproduir-se. Aconseguir un bon lloc i defensar-lo és la seva opció, però arribar prest comporta també el perill de trobar-se amb una baixada sobtada de les temperatures que pot resultar mortal per a l'individu.

Cetla rossa
TONI MUÑOZ

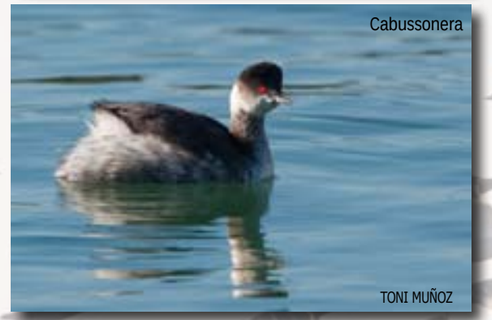
Cabussonera
TONI MUÑOZ

La cetla rossa (*Anas crecca*) és un dels nostres aucells aquàtics hivernants més comuns. Durant el recompte realitzat al gener de 2010 es comptabilitzaren quasi 3.000 exemplars a l'illa de Mallorca. La cabussonera (*Podiceps nigricollis*), en canvi, hiverna de forma escassa a Mallorca mentre que és molt més abundant a Eivissa i Formentera.

MANUEL SUÁREZ

Els hiverns més durs arriben a la serra de Tramuntana hivernants com els durbecs (*Coccothraustes coccothraustes*), els lluonets (*Carduelis spinus*) o el pinsà mè (*Fringilla montifringilla*).

Durbec (*Coccothraustes coccothraustes*) CATI ARTIGUES

ESTUDI DELS AUCELLS

L'Atles d'hivernants

Per **José Luis Martínez**
joseluismartinezmartin@yahoo.es

Els censos hivernals, un nou període d'estudi

Un dels moments menys coneguts i estudiats de la vida de les aus és, sens dubte, el període hivernal. Les dures condicions meteorològiques, juntament amb un comportament molt més silenciós d'un bon nombre d'espècies i individus, compliquen l'aplicació dels mètodes d'estudi que s'empren per censar-los. No obstant, durant aquest mateix moment de l'any és també quan es dona una major mortalitat d'aus, aspecte fonamental a tenir en compte per entendre les dinàmiques poblacionals, tant de les aus sedentàries, que viuen tot l'any a les nostres illes, com de les hivernants, que són aquelles que ens visiten per passar l'hivern.

Des de fa dos hiverns, el GEN-GOB Eivissa, el SOM Menorca i el GOB Mallorca han posat en marxa el *I Atles d'aus hivernants de les Illes Balears*. Més de 120 persones realitzen diversos censos i recorreguts per avaluar les poblacions hivernants. S'han dividit les illes en quadrícules de 5×5 km i se realitzen 8 recorreguts per quadrícula i any, comptabilitzant les espècies i el nombre d'exemplars que apareixen a cada una d'aquestes divisions. El treball de camp es desenvoluparà durant 3 hiverns.

Amb aquesta metodologia no coneixem únicament quines són les espècies que es presenten durant l´hivern, sinó també en quina quantitat ho fan, en quin lloc de les illes les trobam i quins tipus d'hàbitat ocupen. Per a algunes espècies, com les aus nocturnes, les aquàtiques, els agrons o les aus marines, es realitzen censos específics per conèixer quins són els seus efectius. La peculiar biologia de les aus nocturnes o marines, la concentració a llocs concrets de quasi tota la població, en el cas de les aus aquàtiques, o els agrons en dormidors comunals així ho requereix. A més a més, realitzant aquest procés de recompte dels aucells durant 3 hiverns consecutius, podem saber si es produeixen variacions entre els anys en funció de les diferents condicions meteorològiques anuals.

Tota aquesta informació és acumulada en bases de dades que facilitaran els coneixements necessaris per intentar respondre les preguntes que es fan sovint els encarregats de la conservació de la nostra avifauna: quins? quan? on? en quina quantitat? i, sobretot, per què? •

Per què les Balears?

Hi ha diversos factors que fan atractives les Balears per a aquestes espècies d'aus, però tots depenen d'un "tàndem" molt important: temperatures moderades i aliment abundant.

Per a les aus aquàtiques i els limícoles, per exemple, les zones humides de la Mediterrània són llocs perfectes per passar-hi l'hivern, ja que les pluges de tardor fan augmentar la seva superfície inundada i, per tant, l'aliment i, d'altra banda, les temperatures suaus de l'hivern no permeten que l'aigua se congeli, al contrari del que succeeix amb freqüència a latituds més septentrionals.

Per altra banda, a les Balears, com a altres zones de la Mediterrània, moltes plantes amb fruits carnosos com la mata (*Pistacia lentiscus*), l'aladern (*Phillyrea angustifolia*) l'ullastre (*Olea europaea var sylvestris*), l'aritja (*Smilax aspera*) o la murta (*Myrtus communis*), entre d'altres, cercant una relació d'interès mutu, ofereixen a la tardor la màxima maduració dels seus fruits. Aquest fet coincideix amb els moviments migratoris i la hivernada dels aucells, que troben a l'arribada un tipus d'aliment amb un alt contingut en greixos i aigua. La planta s'assegura, a canvi, la dispersió de les seves llavors. •

MANUEL SUÁREZ

Mata (*Pistacia lentiscus*) - Planta dioica abundant a les garrigues i sotaboscs de pinars i alzinars. Els seus fruits, molt aromàtics, són decisius en l'alimentació de molts petits passeriformes que ens visiten durant l'hivern. De fet, diversos estudis identifiquen el fruit de la mata com un dels més consumits durant l'octubre i novembre. Nutricionalment rics, contenen nivells elevats de greixos assimilables i proteïnes.

I aquí, què hi veus?

Per **Pere J. Garcias**
perejota@telefonica.net

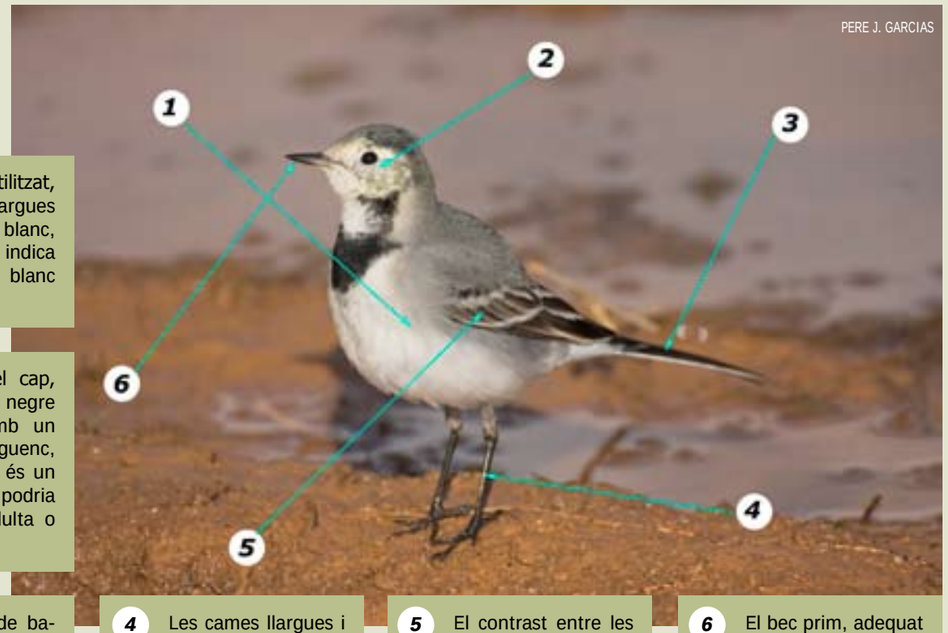

PERE J. GARCIAS

1 L'aspecte estilitzat, coa i cames llargues i mescla de blanc, negre i gris ens indica que és un xàtxero blanc (*Motacilla alba*).

2 El disseny del cap, amb gens de negre al front i amb un lleuger tint groguenc, ens mostra que no és un mascle, aleshores podria ser una femella adulta o un jove.

3 El moviment de balanceig de la coa és el que ha donat nom a la família *Motacilidae,* que vol dir literalment "el que mou la coa".

4 Les cames llargues i robustes, amb l'ungla del dit posterior llarga i recta el delaten com un aucell d'hàbits terrestres, que peona incansablement a la recerca del recapte.

5 El contrast entre les grans cobertores mudades, noves i més grises, i les velles, més marronoses i esfilagarsades, mostren que és un juvenil, aleshores una femella jove.

6 El bec prim, adequat per menjar insectes i matèries blanes, no li impedeix d'alimentar-se de petites llavors i vegetals tous, sobretot a l'hivern.

Quin nom més rar!

El rupit (Erithacus rubecula)

Per **Pere J. Garcias**

Del grec *érithakos*, derivat amb tota seguretat d'*érythros*, roig, era el nom que, segons Aristòtil, ja es donava al ropit. Plini parla d'un erithacus, aucell que sols se veu a l'hivern (pensau que a la mediterrània meridional és un aucell migrant i hivernant) i que a la primavera se metamorfosaria en un coa-roja (*Phoenicurus phoenicurus*). El nom específic rubecula és un diminutiu del llatí rubor (roig) i rubeo (ser roig) probablement degut al fet que el roig no seria molt intens, sinó més aviat taronja o roig ataronjat, és a dir, seria un "roget".

El nom comú en moltes llengües fa referència al pit roig, com és el cas del català *pit roig*, (a les illes s'empra la forma pit roig que ha derivat en *ropit*), el castellà *petirrojo*, el português *pisco de peito ruivo*, el francès *rougegorge*, l'italià *pettirosso,* l'alemany *rotkehlchen*, el neerlandès *roodborst* i el suec *rödhake*. El nom anglès robin és molt més controvertit, ja que certs autors el consideren provinent del francès *robin,* que és un nom familiar de Robert, però que també es refereix al xot. La confiança del ropit envers l'home el fa semblar un poc ximple, com el xot, i d'aquí és versemblant que en derivi el nom. Ja com a curiositat, *robin*, en francès, ha donat lloc a robinet, és a dir, una aixeta o grifó, probablement de quan s'esculpien en forma de cap de xot. •

CATI ARTIGUES

Des de l'aguait - Joc d'identificació

Les ànneres

Per **Maties Rebassa**
matiesrb@yahoo.es

A l'hivern, les zones humides de les nostres Illes es troben plenes d'aigua i de vida. Són moltes les aus que fugen de les fortes nevades i la falta d'aliment que es donen a terres nòrdiques, per arribar a terres més temperades. Entre aquestes aus destaquen les ànneres, que acaben colonitzant albuferes, salines, salobrars i, fins i tot, depuradores i basses de rec si hi troben les condicions (tranquil·litat, aliment) que necessiten. A Mallorca, es poden veure quasi una trentena d'espècies d'ànneres, si bé només la meitat són de presència més o menys regular cada any. La resta són rares o de presència gairebé accidental.

La identificació de les ànneres pot parèixer fàcil, i de fet és així en el cas dels mascles quan es troben ben pintats. Però sovint ens poden posar en greus dificultats, sobretot els exemplars juvenils, les femelles d'algunes espècies, o aus vistes en vol i de molt enfora. Per això, observar detingudament petits detalls (de forma o estructura, proporcions, comportament o coloració) pot resultar clau per poder identificar correctament les aus observades. T'atreveixes a identificar les que et proposam?

Fotografia 1 - Nivell de dificultat: baix
La meva resposta és:

Fotografia 2 - Nivell de dificultat: baix-mitjà
La meva resposta és:

Fotografia 3 - Nivell de dificultat: mitjà-alt
La meva resposta és:

Fotografia 4 - Nivell de dificultat: alt
La meva resposta és:

Fotos: MATIES REBASSA

Pots consultar les respostes correctes si gires aquesta pàgina.
Però abans prova-ho amb una guia!

Quantes de les espècies que apareixen a les fotografies de la pàgina anterior creus que has endevinat? Aquí et donam les respostes correctes i t'explicam perquè no podien ser altres espècies semblants.

Fotografia 1
Encara que en aquesta fotografia no es pot veure quasi res del cos de l'au misteriosa, el que es veu (pit, coll, cap i bec) és més que suficient. El coll prim d'aquesta ànnera i el bec, delicat i allargat, quasi recorden un corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*) o un soterí gros (*Podiceps cristatus*), i s'allunyen del que podríem esperar en una ànnera típica. I és que aquesta anàtida s'alimenta de peixos, no de plantes i algues com la majoria. Per tant, ja podem descartar totes les ànneres que no presentin aquest bec i aquest coll tan peculiars si volem arribar a la solució correcta. Només les ànneres peixateres (gènere *Mergus*) presenten aquestes característiques, però quina d'elles és la de la fotografia?
L'ànnera peixatera grossa (*Mergus merganser*) presenta uns colors que encaixen amb els de la foto, però té sempre un bec de base més ampla i, sobretot, presenta un tall molt marcat entre el pit blanquinós i el coll marró. No n'és el cas, així que només ens queda una opció: l'**ànnera peixatera (*Mergus serrator*)**.
La fotografia mostra una femella o un exemplar juvenil.
L'ànnera peixatera és escassa a l'hivern. Es pot veure de tant en tant a cales i badies, més rarament a aigües dolces.

Fotografia 2
Les femelles d'ànneres del gènere *Anas* són totes molt semblants: marronenques, favades, sense gairebé característiques remarcables. Generalment, la forma i mida de bec i cap són els trets que millor ajuden a diferenciar unes espècies d'altres, juntament amb la coloració del "mirallet" (situat a les plomes secundàries) i la mida de l'au. A la femella d'aquesta fotografia no es pot apreciar cap d'aquests detalls, però sí al mascle que l'acompanya, vigilant.
El cap quadrat i el bec relativament delicat el diferencien del collverd (*Anas platyrhynchos*), espècie que presenta sempre el cap més rodó i el bec més poderós, tant si és mascle com femella, adult com jove. La coloració general grisa (no marró) i la taca blanca del mirallet, que es pot veure bé en l'ala plegada, ens confirmen la identificació d'aquestes ànneres: una colla de **grisetes (*Anas strepera*)**.
La griseta és comuna tot l'any, una mica més a l'hivern. Es pot veure generalment a zones humides amb bona cobertura de plantes aquàtiques.

Fotografia 3
Molts de nosaltres estam acostumats a identificar aus voladores, adultes, però sabem identificar pollets? La identificació de pollets és molt més difícil, ja que s'assemblen molt i a més no tenim tanta experiència en observar-los.
La coloració d'aquest pollet, i la franja fosca que li travessa l'ull, amb prou feines ens diu que pertany al gènere Anas. Però si ens hi fixa'm, el pollet de la foto presenta un detall que el fa molt bo de conèixer: un enorme bec. Aquest bec tan gran només el presenta una espècie a Europa, el **cullerot (*Anas clypeata*)**. Estam, per tant, davant un pollet d'aquesta espècie.
El cullerot és abundant a l'hivern, però rar com a reproductor. Li agraden les basses amb molta matèria orgànica i bona cobertura vegetal. A l'hivern és molt gregari i pot formar grans esbarts, mesclat sovint amb altres espècies.

Fotografia 4
Veim una ànnera de cos compacte i feixuc, gens estilitzat, (que ens apunta cap a les ànneres cabussadores), de coloració fosca (menys als flancs) i ull de color groc. Això deixa ja de per si poques opcions. Les ànneres fosques (gènere *Melanitta*) presenten un cos més allargat i un ull que mai és groc. Les ànneres d'ulls grocs (gènere *Bucephala*) tenen un bec molt curt i un cap amb una forma ben diferent. Així, la nostra au només pot pertànyer al gènere *Aythya* (els típics moretons). Dins aquest gènere només 1 espècie europea presenta en els mascles el dors i el cap foscos i els flancs més pàl·lids: el moretó de plomall (*A. fuligula*). Però, es tracta d'aquesta espècie? No. L'au fotografiada no presenta ni plomall ni indicis de plomall, i mostra un cap molt alt i amb forma triangular, gens arrodonit.
Podria tractar-se d'un híbrid entre diferents espècies de moretons? Podria ser, ja que els moretons hibriden sovint, però hi ha un detall molt significatiu que ens du a l'espècie correcta: el bec. La franja subterminal blanca (abans de la punta fosca) i la franja igualment blanquinosa de la base del bec són pròpies d'una espècie americana que, de tant en tant, arriba de forma accidental a Europa: el **moretó de collar (*Aythya collaris*)**, un mascle de primer any. La podem cercar a basses d'aigües fondes, on abunden els moretons d'altres espècies.

Al pròxim Busqueret, MÉS!!

Un lloc per descobrir

La bassa de *Can Guidet*

Per **Xavi Llabrés**
fringilla.coelebs@gmail.com

La bassa de Can Guidet, coneguda popularment entre els ornitòlegs com la bassa de Son Ferriol, es va crear com a bassa de recollida d'aigües provinents de les depuradores de Palma pe a ús de la comunitat de regants de pla de Sant Jordi.

Amb onze mil metres quadrats i una mitjana de tres metres de profunditat (tot i que els sediments que s'hi acumulen a poc a poc li lleven fondària), és l'extensió d'aigua dolça més gran del sud-oest de Mallorca.

Els darrers anys, l'interès sobre aquest espai, ornìticament parlant, ha anat en "crescendo" ja que ens hem adonat que aus aquàtiques, en el seu procés de dispersió juvenil o hivernada, han localitzat la bassa i l'han poblada en diferents èpoques de l'any. Així doncs, trobam la major densitat i abundància en els períodes migratoris i en la hivernada, amb la majoria d'anàtides de les Balears i multitud de limícoles.

Així i tot, són poques les espècies que hi tenen presència durant tot el cicle anual, com el collverd *Anas platyrhynchos* o la fotja *Fulica atra*, i molt menys que realitzin amb èxit la reproducció; pocs collverds superen l'etapa juvenil, ja que sense vegetació no poden amagar-se i protegir-se de visitants freqüents com l'agró blau *Ardea cinerea* o la gavina *Larus michahellis*.

Durant els mesos d'hivern hi són abundants durant tot el període: siulador *Anas penelope*, cetla rossa *Anas crecca*, collverd, cullerot *Anas clypeata*, moretó capvermell *Aythya ferina*, setmesó *Tachybaptus ruficollis*, cabussonera *Podiceps nigricollis*, xivitona *Actitis hypoleucos*, fotja, gavina i gavina d'hivern *Larus ridibundus*. També hi són freqüents: corb marí gros *Phalacrocorax carbo*, moretó de plomall *Aythya fuligula*, xàtxero *Motacilla alba* i cabot de roca *Hirundo rupestris*.

La migració és el període en que hi podrem trobar més diversitat, ja que en períodes de sedimentació és un lloc que usen moltes espècies, com: ànnera blanca *Tadorna tadorna*, griseta *Anas strepera*, cetla blanca *Anas querquedula*, becvermell *Netta rufina*, polla d'aigua *Gallinula chloropus*, avisador *Himantopus himantopus*, bec d'alena *Recurvirostra avosetta*, cama-roja *Tringa totanus*, cama-roja pintada *Tringa erythropus*, fumarell *Chlidonias niger*, falzia *Apus apus*, cabot de vorera *Riparia riparia*, oronella *Hirundo rustica* i cabot *Delichon urbicum*.

CATI ARTIGUES

Xàtxero blanc (*Motacilla alba*)

El millor lloc per poder observar-les és el buit que deixen un parell de xipresos que han caigut amb les tempestes, ja que permeten un angle de visió més gran. Si estau interessats en anar-hi, el GOB hi està fent un estudi de seguiment, hi realitza censos periòdicament. •

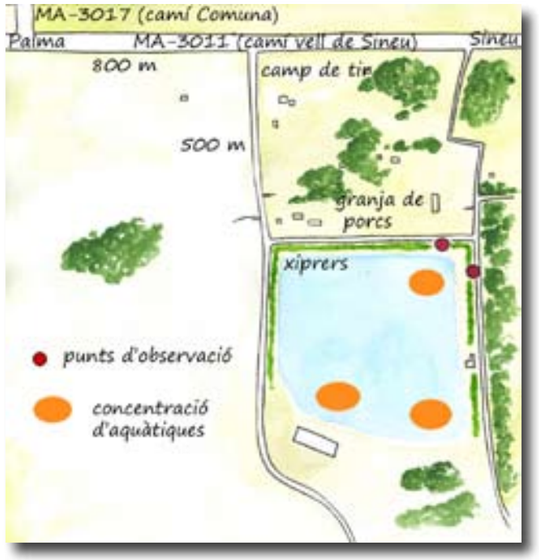

EMAYA

El mes de desembre, l'àrea de Medi Ambient de l'Ajuntament de Palma i EMAYA inauguraren al recinte de la bassa de Can Guidet un punt d'observació d'aus i una zona d'educació i d'activitats amb panells informatius. Les escoles i aficionats interessats en visitar aquest nou espai poden telefonar a la Regidoria de Medi Ambient (971498247) o al telèfon únic i gratuït d'EMAYA, 900724000.

Joan Miquel González Mulet "Mànix"

Per ***Enric Culat***
eculat@balearsfaciencia.com

"Me consider naturalista abans que ornitòleg"

Joan Miquel González Mulet, "Mànix", va aficionar-se per l'ornitologia de ben jovenet, quan la "batalla" per la conservació de sa Dragonera sortia a tots els diaris i començava a fer excursions amb els seus companys d'escola. En "Mànix" se considera naturalista abans que ornitòleg. La seva gran passió són els viatges arreu del món, fonamentals per conèixer la natura en totes les seves vessants. Com a ornitòleg, l'interessen especialment les migracions i, per això, sovint passa llargues estades a Sa Dragonera anellant aus, el que li permet, segons ell ens explica, "prendre-li el pols a la natura".

***EB**- Des de quan ets al GOB?*

Mànix - Des del 1979. En aquella època era jovenet... A un dels meus amics d'escola li agradava la natura i vàrem començar a fer excursions junts. Record que a la premsa sortia molt la "batalla" per sa Dragonera i aquest tema me va influir bastant.

***EB** - A partir de quina edat et vares començar a aficionar-te per l'observació de les aus?*

Mànix - Al meu padrí també li agradava molt l'ornitologia. Jo me vaig aficionar a partir dels 14 o 15 anys. Encara que la natura m'ha agradat des de sempre, el llibre "Els aucells de les Balears", de Joan Mayol, me va causar un gran impacte.

***EB** - L'ornitologia és una ciència, una afició o una devoció?*

Mànix - L'ornitologia és una més de les ciències naturals que m'interessen. Estic especialitzat en ornitologia, però també m'interessa molt la botànica. És més, he arribat a un punt en què, ara mateix, les plantes m'interessen tant com l'ornitologia.

***EB** - Què és el que més t'atreu de la natura?*

Mànix - Justament la seva naturalitat, la seva puresa i la mínima influència humana. M'agrada molt caminar pels llocs salvatges.

***EB** - N'hi ha a Mallorca de llocs salvatges per caminar?*

Mànix - Pocs. Mallorca està tocada per l'home des de fa temps, però encara hi ha llocs que se mantenen prou bé. M'agrada molt caminar per sa Dragonera, Cabrera, la península de Formentor, i llocs de la serra Nord, com Mortitx, Ariant...

***EB** - Popularitzar la natura és bo?*

Mànix - És bo, però s'ha de matisar. Cabrera, per les seves particularitats, és un ecosistema insular molt fràgil, que admet un ús públic molt restringit.

***EB** - Has anomenat sa Dragonera i Cabrera en primer lloc. Per què t'atrauen tant les Illes?*

Mànix - Perquè he nascut a una illa i és al que m'he acostumat. Necessit tenir la mar a prop. M'aporta tranquil·litat. Me sent com si fos al meu territori. En qualsevol cas, la geografia en general sempre m'ha interessat molt, siguin illes o no, i això m'ha dut als viatges.

***EB** - Què et representa viatjar?*

Mànix - És fonamental. Si no viatjàs me faltaria alguna cosa molt important a la meva vida. Tinc molta curiositat. Necessit conèixer altres cultures.

***EB** - Per conèixer-te millor?*

Mànix - No és tant conèixer-me a mi mateix, que me conec prou bé, sinó conèixer el món. Viatjar, per jo, és com una addicció. És una ambició personal, un propòsit de vida.

***EB** - Una filosofia, potser?*

Mànix - Potser. M'agrada viatjar d'una forma natural. Fer-ho pels meus mitjans i adaptar-me als mitjans locals i propis del lloc que vaig a visitar. Jo m'adapt immediatament al nivell de vida de cada nació. M'agrada adaptar-me.

***EB** - Trobes que la gent viatja amb molts prejudicis?*

Mànix - Jo quan viatjo intent no comparar-me amb el nivell de vida de Mallorca i d'Espanya. Viatjant he après la vida real del planeta. És veritat que els meus interessos principals per viatjar han estat la natura, però també les persones, les cultures, les religions. Viatjar és com una cura d'humilitat. Veus com de simple pot arribar a ser la vida a molts llocs del món. Hauria de ser obligatori viatjar per poder jutjar-nos a nosaltres mateixos.

***EB** - Quants països has visitat i quins has trobat més interessants?*

Mànix - He estat a unes 70 nacions dels 5 continents. Els que més m'han interessat? En general tots els del Sahel, és a dir, Níger, Mali, Mauritània, Burkina-Fasso.... També m'ha interessat molt tota l'Amèrica llatina, i a l'Àsia països com Sri-Lanka i Xina. Però si me fas triar el viatge que més recordo potser seria un recorregut pel desert del Níger.

***EB** - I els països del primer món no t'atrauen?*

Mànix - Dels països desenvolupats també n'he après coses, com els valors humans, el civisme, el respecte profund d'algunes cultures cap a la natura, com per exemple a Austràlia, Estats Units i els països escandinaus.

***EB** - Quin paper juga l'ornitologia en els teus viatges?*

Mànix - No és una prioritat. Per a mi primer hi ha la natura i, a dins de la natura, l'ornitologia. Una de les coses que me vaig proposar va ser conèixer les diferents biomasses: les selves, els deserts, les muntanyes... Una bona part de la meva experiència com a naturalista me ve de viatjar pel món.

JAUME GARCÍA-DELGADO

Aprens molt sobre la naturalesa viatjant. En definitiva, me consider naturalista, abans que ornitòleg.

***EB** - Quins son els aspectes que més t'interessen de l'estudi de les aus?*

Mànix - La migració i la fenologia, que estan molt relacionades. El registre de les espècies. L'estatus de l'avifauna i la importància de les illes petites per la parada de les aus migratòries. Cabrera, per exemple, és un lloc molt interessant per la migració dels aucells petits, a més dels rapinyaires i les aus marines, és clar.

***EB** - Explica'ns breument quines són les teves feines relacionades amb l'ornitologia*

Mànix - Duc el registre ornitològic del GOB des del 1984. Sempre ho he fet de manera "manual". Ara la revolució informàtica ha "desmadrat" un poc el tema he, he, he... Però bé, estam acabant de trobar el bon camí i un sistema definitiu.

***EB** - A part del registre, fas moltes estades prolongades per observar aus?*

Mànix - Des de principis dels 90 faig estades prolongades a sa Dragonera i a Cabrera. En aquesta darrera illa crec que en total hi he passat dos anys sencers de la meva vida, si sumam totes les estades. A sa Dragonera faig anellament i també seguiment de l'avifauna. A Cabrera la meva experiència ha estat múltiple. També faig anellaments a altres llocs com els illots de l'Aire i de Colom a Menorca.

***EB** - Quan hi has fet la teva darrera estada i com ha anat?*

Mànix - Aquesta tardor, a sa Dragonera, on he passat un mes i mig. L'anellament d'ocells és com una rutina diària. Has de revisar diàriament els filats instal·lats permanentment. Cada hora s'ha de fer una "passada" i anar a mirar què hi ha als filats. Llavors se posen els ocells a una bosseta i un cop al campament se fa una extracció de dades, una informació biomètrica de gran utilitat per l'estudi de les aus. L'anellament se fa tot el dia. Se comença a les 7 del matí i s'acaba a les 9 del vespre, segons l'estació de l'any. La darrera campanya a Sa Dragonera ha estat un poc monòtona. El més destacat va ser trobar el cotoliu (*Lullula arborea*), un ocell molt rar a les Balears i amb molt poques cites.

***EB** - I com és viure a sa Dragonera tants de dies seguits?*

Mànix - Des del punt de vista personal, és una aventura diària, una emoció per descobrir el que te trobaràs... Aquestes estades a sa Dragonera me permeten copsar el pols de la natura. A la darrera campanya vaig estar 12 dies seguits completament sol. El temps estava molt malament i no hi havia ningú més a l'illa. Però no m'importa, estar tot sol me permet estar encara més en contacte amb la naturalesa, més connectat amb ella. No me cansa, m'agrada.

***EB** - L'ornitologia hauria d'ésser una professió retribuïda econòmicament?*

Mànix - Ornitòlegs professionals a les Balears no n'hi ha. Pens que s'hauria de dignificar la professió de l'ornitòleg, per què no està suficientment valorada. Hi ha poca tradició.

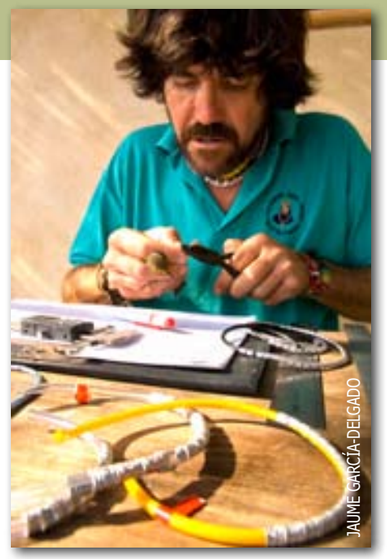
JAUME GARCÍA-DELGADO

***EB** - I tu com te consideres?*

Mànix - Jo me consider un naturalista professional que treballa per temporades. La professió de naturalista també està poc valorada a les Balears.

***EB** - Com veus el futur de l'ornitologia a les nostres Illes?*

Mànix - Fa un temps estava un poc preocupat pel futur, però ara ha sortit una nova fornada d'ornitòlegs gràcies al GOB. En part ho devem al ForumAus i també a la feina que han fet persones del grup d'ornitologia del GOB. •

Racó jove

"El que més m'agrada del GOB és la diversitat d'interessos que hi pots trobar".

Per ***Gabriel Bernat***

***EB** - D'on ve el nom de Mànix?*

Mànix - Me'l va posar un amic menorquí.

***EB** - Que dus a la motxilla quan viatges?*

Mànix - Dins la motxilla duc l'imprescindible per sobreviure: prismàtics, càmera, quadern, guia de viatge, menjar i beguda. El meu estómac és resistent, he menjat coses bastant rares...

***EB** - El teu primer viatge va ésser a...*

Mànix - A Andalusia i a Extremadura, als 21 anys.

***EB** - I el teu proper viatge?*

Mànix - Probablement sigui a Mèxic o a l'estat de Texas...

***EB** - L'ocell més rar que has vist mai?*

Mànix - El Kiwi, a Nova Zelanda.

***EB** - Què és el que més t'agrada de la Serra de Tramuntana?*

Mànix - A mi concretament m'agraden les coves, en tenc un parell de refugi. Bàsicament és que m'agrada explorar.

***EB** - Creus en els OVNIS? N'has vist?*

Mànix - Sí, crec en els OVNIS i n'he vist.

XAVIER CANYELLES

No en faré més comentaris...

***EB** - Quina és l'au més fascinant que has anellat?*

Mànix - L'au més *xula* que he anellat és la noneta, pel seu misteri, sons, estil de vida...

***EB** - I el teu animal preferit de tot el món?*

Mànix - El meu animal preferit és l'Oryx, un antílop blanc d'Àfrica.

***EB** - Quin consell li donaries als joves que estan començant en el món de l'ornitologia?*

Mànix - Tenir molta paciència i constància.

***EB** - Que és el que més t'agrada del GOB?*

Mànix - La diversitat de gent i interessos que hi pots trobar, però que al final tots tenen un interès comú, l'amor per Mallorca. •

Sabies que... ?

... els estornells volen en formació per una qüestió de supervivència?

Per **Enric Culat**

A l'hivern, milions d'estornells (*Sturnus vulgaris*) es reuneixen en grans esbarts tant a l'hora de menjar com per al repòs nocturn, cercant passar la nit a espais urbans, lluny dels depredadors. També ocupen espais naturals com el de s'Albufera de Mallorca, on se refugien a les grans extensions de canyet (*Phragmites australis*), on s'exposen als depredadors, com els falcons (*Falco peregrinus*) i les arpelles (*Circus aeruginosus*), que els esperen a la posta del sol.

Aquests grans estols es mouen de forma sincronitzada com si es tractés d'un sol individu. Però, per què no xoquen entre ells? Un grup de científics israelians, encapçalats per Amotz Zahavi, ha determinat que cada au, quan vola, va lligada a altres sis, a les que no perd de vista mai, i volen de manera sincronitzada. Aquestes grans formacions faciliten la seva defensa. De fet, quant major és el grup menys possibilitats té cada individu de ser capturat. La zona més segura és el cor del grup, una àrea exclusiva que ocupen els mascles de més edat. Pel contrari, les femelles i els mascles joves són desplaçats a l'exterior, on queden més exposats als atacs. Aquest desavantatge queda compensat pel fet que la major acumulació d'individus a la part exterior crea un efecte "mur" que en ocasions dissuadeix els depredadors de llançar-se a l'atac. •

TONI MUÑOZ

Notícies del món

Un jove d'ibis ermità abatut per caçadors a l'Aràbia Saudita

Per **Vicky Heredero**

RICHARD BARTZ / WIKIPEDIA

Exemplar d'ibis ermità.

Un dels darrers individus de la petita colònia d'ibis ermità (*Comatibis eremita*), que hi ha a l'Orient Mitjà ha estat abatut per un caçador furtiu a l'Aràbia Saudita, fet que ha deixat la colònia en un estat crític, amb només quatre individus. Aquesta espècie està en greu perill d'extinció, amb una colònia de 210 individus al Marroc i una més petita redescoberta l'any 2002 a Síria.

El pas migratori és un dels problemes que aquesta espècie presenta als científics, ja que els adults de la colònia de Síria migren travessant els deserts del nord-oest d'Africà, cap a les terres altes d'Etiòpia. Durant aquest pas pels deserts, corren greu perill per la gran quantitat de caçadors. La migració dels joves és un misteri.

Per això, ornitòlegs de la RSPB, BirdLife i IUCN varen marcar dos individus joves -un exemplar anomenat Júlia va ser l'abatut- amb radiotransmissors. Tres individus d'una colònia reintroduïda a Turquia també varen ser marcats l'any passat i altres exemplars enguany. Els han trobat tots morts. •

Més que aucells

Bufo balearicus

Per **Cati Artigues**
cartigues@gmail.com

Ens agraden els aucells i sortim a cercar-los amb els nostres binocles penjant al coll. Però la natura ens ofereix moltes coses més i som conscients d'això quan sortim al camp i ens crida l'atenció un insecte, un bolet, una orquídia... Per què no gaudir a la vegada de tota aquesta diversitat que ens envolta? Aquesta secció intentarà guiar-vos-hi però bastarà que tingueu els ulls sempre ben oberts... i no tan sols per observar aucells.

Fa setmanes que ha començat l'hivern i encara es farà llarga l'arribada de la primavera. Caldrà estar atents per adonar-se de com les rigoroses i dures jornades d'hivern pareixen no ser suficients per retenir la primavera que, dia a dia, cerca esquerdes per fer-se més evident. Així que, durant els pròxims mesos, ja podreu escoltar cantar, a posta de sol o de nit, els mascles de calàpet, *Bufo balearicus* (Boettger, 1880).

Malgrat el seu nom, aquest amfibi rabassut no és endèmic, ja que es troba a Itàlia, Còrsega i Sardenya, des d'on es pensa que va ser introduït a les nostres illes molt temps enrere. No és rar trobar-lo a gran diversitat d'ambients, com a zones dunars, camps conreats o garrigues àrides, així que no deixeu de guaitar a les petites basses que es formen per les pluges en aquests bitops, ja que a partir del febrer s'hi poden trobar les primeres postes. És important que comuniqueu aquests tipus de troballes, ja que contribuireu a conèixer millor la fenologia i distribució d'aquesta espècie. •

CATI ARTIGUES

Les femelles de *Bufo balearicus* se caracteritzen per presentar al cos una puntuació verrucosa de color vermell, que és molt més discreta en els mascles.

Identificació

Els ardeids

per **Pere Vicens**
pvicenssiquier@gmail.com

Dins del grup dels ardeids o agrons, hi ha algunes espècies de coloració blanca que sovint ens poden confondre. Destriar-les de forma correcta, però, és relativament senzill si seguim unes pautes de diferenciació.

TONI MUÑOZ

De mida més petita, ens és possible observar en migració al **bec planer** *Platalea leucorodia*. De cames llargues i d'ales relativament més amples, el detall més diferencial és el bec: llarg i gruixut, en forma de pala. Quan vola, ho fa amb el coll estirat i una mica caigut. Els joves, molt semblants als adults, tenen el bec de color gris-rosat i unes taques negres a les puntes de les ales, fàcils de veure quan estan volant.

MIQUEL ÀNGEL DORA

L'**agró blanc gros** *Egretta alba* és l'agró més gros dels que habitualment ens visiten (més i tot que el conegut agró gris *Ardea cinerea*). Té el bec gruixut, de color groc, amb les cames i els peus de color fosc. El coll és molt llarg i arreplegat en una S molt marcada. Quan arriba l'estiu, alguns exemplars poden restar entre les nostres zones humides i és llavors quan el bec es torna de coloració fosca i les cames agafen coloracions grogues per la pujada d'hormones nupcials. Al vol és enorme, amb un bateig d'ales suau i calmat.

TONI MUÑOZ

Semblant a l'agró blanc gros, i present durant gairebé tot l'any, tenim l'**agró blanc** *Egretta garzetta*, però és de mida molt més petita (quasi la meitat). Té el bec prim i llarg, de color negre, i els peus de color groc verdós, ben visibles al vol. El coll és relativament més curt i sobre el cap hi destaquen una o dues plomes llargues i primes que li pengen clatell avall.

El **toret** *Ardeola ralloides* és l'au més petita de totes les de coloració blanquinosa. Encara que no és ben bé blanca, sinó de coloració crema rosada, quan vola es destaquen les ales de color blanc pur sobre la resta del cos, més fosca. Arriba migrant ja ben entrada la primavera i es pot veure durant tot l'estiu a s'Albufera, on hi cria una petita colònia. Sol caminar d'una manera molt peculiar: quasi perpendicular al terra, amb el coll estirat. És realment diferent a la resta dels agrons, amb el bec llarg i relativament gruixut, de color gris fosc (que torna de color de cel amb la punta negre a l'època de cria) amb unes plomes llargues de color grisenc al cap i les cames de color verd oliva. L'esquena i la part superior de les ales és sempre de color crema als adults i terrosa fosca als joves. Quan vola li destaquen el coll, el cap i el bec, molt estirats, amb un cos relativament petit, i els peus li surten poc per darrere la coa.

CATI ARTIGUES

De mida quasi igual a l'agró blanc però amb el cap més arrodonit i d'aspecte un poc geperut ens trobam l'**esplugabous** *Bubulcus ibis*. Té els peus negres i el bec curt de color groc-taronja. Sol ser més terrestre i poques vegades està amb els peus dins l'aigua. Al vol es diferencien perquè l'agró blanc té les ales una mica més llargues i les cames surten més per darrere de la cua. A més, l'esplugabous vola amb les ales una mica més corbades cap avall i les batudes són lleugerament més ràpides. Durant la primavera canvia de color: l'esquena, el coll i el cap es tornen de color taronja, mentre el bec i les cames agafen un encès color rosat.

MIQUEL ÀNGEL DORA

Xuclamel de pit taronja - *Anthobaphes violacea*
Endèmic de la zona de Fynbos, al sud-oest de Sud-àfrica, s'alimenta del nèctar de distintes flors, així com d'alguns insectes i aràcnids. Destaca pels seus vius colors metàl·lics. Cria entre febrer i novembre, construint un niu amb petites herbes, branques i pelussa de les protees, enganxades mitjançant teranyines.

PERE J. GARCIAS

"Realment seré a Àfrica?"

Sud-àfrica

Per ***Pere J. Garcias***

Sud-àfrica es un país, si més no, curiós. El primer que et crida l'atenció només arribar-hi és la familiaritat del paisatge; podries ser a Europa, als Estats Units, Canadà, Austràlia o Nova Zelanda.

Les carreteres, comerços, carrers, cases, esteses elèctriques, cotxes i tot el trull és el propi d'un país industrialitzat del primer món. Fins i tot el paisanatge et pot dur a enganyar-te, ja que per tot arreu hi ha blancs i sols veus negres conduint taxis o autocars, atenent el públic a les botigues, realitzant tasques de manteniment, esperant els clients que arriben o com a personal del les companyies de cotxes de lloguer.

Un pensa, realment seré a Àfrica? Doncs una vegada superada la sortida de l'aeroport la sensació no canvia, centenars de cotxes particulars, la majoria conduits per blancs, i poca cosa més. No és fins que surts de les ciutats quan copses de veres la situació. Després de més de 40 anys d'apartheid i prop de 19 d'abolició. Les coses no han canviat gaire per a la majoria de negres. És cert que la societat sud-africana està fent veritables esforços per superar el passat i normalitzar la situació, però han estat massa anys de racisme i quan veus els immensos ghettos de xaboles te n'adones que encara els queda un bon tros a recórrer.

Des del punt de vista natural, Sud-àfrica és molt diversa, i presenta molts de climes i hàbitats diferents.

Després d'aquesta primera impressió de comentari obligat, passem a descriure el país. Amb una superfície de 1.200.000 Km^2 i uns 47 milions d'habitants té una densitat de 39 habitants per Km^2, gairebé la meitat que la densitat d'Espanya. Administrativament està dividit en 9 províncies, la més poblada és la de Gauteng - on se situa Johannesburg, amb més de 10 milions d'habitants- seguida del Cap occidental, capital Ciutat del Cap, amb prop de 5 milions.

Des del punt de vista natural és molt diversa i presenta molts de climes i hàbitats diferents. La zona central està formada per una gran extensió plana dominada pel Karoo, un hàbitat subdesèrtic únic de Sud-àfrica, mentre que més al nord l'anomenat Highveld és una meseta d'uns 1.500 metres de mitjana i les zones costeres de l'est i el sud estan travessades per diverses serralades que arriben als 2.000 metres d'altitud. La província del Cap és de clima mediterrani, mentre que la zona del Highveld és molt freda al hivern, amb gelades freqüents. Cap a l'est el terreny esdevé més baix i s'anomena bushveld i és on trobem el que podríem dir "l'Àfrica clàssica" amb la gran fauna de mamífers associada.

El meu viatge començà a Ciutat del Cap a principis de la primavera austral. Fou un viatge ornitològic, és a dir, totalment enfocat a les aus. La primera visita fou al jardí botànic de Kirstenbosch, on ja poguérem fruir de la exuberància de les protees, però no sols d'elles sinó també de les altres famílies exclusives d'aquesta

llista amb un munt d'espècies; el xuclamel de pit taronja (*Anthobaphes violacea*), l'aucell de l'herba (*Sphenoeacus afer*), el bu-bú meridional (*Laniarius ferrugineus*), l'aligot xacal (*Buteo rufofuscus*), el de bosc (*Buteo trizonatus*), el tudó tacat (*Columba guinea*), el tudó rameron (*Columba arquatrix*), francolí del Cap (*Pternistes capensis*) i un grapat més d'aus. Diversos mamífers feren acte de presència furtivament, com la mangosta del Cap i el ratolí de l'herba.

El segon dia fou tan intens com el primer i recorrérem la costa occidental fins a la llacuna de Langebaan on, a més d'un munt d'aus aquàtiques, tenguérem la sort de veure un caracal ran del camí: un animal magnífic. Estruços i agrons ja se feien pesats de tants que n'hi havia.

El tercer dia ja vàrem tenir la primera mostra de l'extensió del país i recorrérem prop de 500 Km entre anar i tornar, però va valer la pena per passar el dia al Tankwa Karoo. Una àrea immensa, semidesèrtica, amb una vegetació molt ben adaptada a aquest clima sec i fred. El que copsava era la visió de l'aridesa i se sentia un vent gelat a les parts descobertes del cos. Tota una experiència. Aquí vérem les primeres gaseles saltadores i el primer òrix. Les aus eren prou abundants i els culblancs i les aloses de diverses espècies eren comunes arreu del camí. La sort ens regalà l'observació d'un mascle de xuclamel malaquita (*Nectarinia famosa*); quasi un llampec verd lluent que anava de flor en flor d'àloe component un quadre certament exòtic i molt africà.

El quart dia fou un poc decepcionant, ja que ens comunicaren que, per motius meteorològics, no podríem sortir a fer l'excursió pelàgica. Ens quedàvem, doncs, sense aus marines. Afortunadament, l'alternativa fou reeixida i ens aportà papions, damans de les roques, balenes, gavines del kelp, corb marins del Cap i dues joies: l'àguila negra o de Verreaux (*Aquila verreauxi*) i el salta-roques del Cap (*Chaetops crenatus*). Aquest darrer em va fer suar la xulla per no col·laborar amb mi i deixar-se fer una foto. Vaig haver de grimpar per un coster amb tota la impedimenta fotogràfica al coll només per marxar quan el tenia a tir. A la fi, es portà bé i em permeté fer-li quatre fotos... llunyanes.

Després de quatre dies a la ciutat del Cap marxàrem cap a l'Overberg, una zona cerealista de l'interior amb restes de vegetació original. Aquí hi predominaven els alàudids, motacíl·lids, culblancs i, sobretot, les grues del paradís. N'hi havia per tot arreu. A la reserva natural de De Hoop vérem zebres de muntanya i bonteboks, a més de constatar que la vegetació és mediterrània. Si et portessin en un instant a allà i no et diguessin res, és probable que et torbessis un grapat de minuts en reparar que, allò que sembla una mata, és realment una altra cosa, igual que les estepes, els ullastres i els aladerns.

Després de passar el riu Breed amb un transbordador mogut per energia ecològica i renovable -dos paisans estirant la barcassa a força de cames- arribàrem al Wilderness, on ens trobàrem amb el bosc humit afromontà. Ecològicament molt semblant a les selves montanes de centreamèrica, aquí les aus són males de veure, ja que solen ser amagadisses o bé es mouen per les capçades dels arbres, sovint de més de 20 metres d'altura. Així i tot afegírem a la llista diverses espècies de picots, turacs, oriol capnegre (*Oriolus larvatus*), menjamosques del paradís (*Terpsiphone viridis*), ropit estrellat (*Pogonocichla stellata*)i diverses espècies de cossifes.

Certament, Sud-àfrica és un destí molt recomanable i relativament barat.

Els dos dies següents els passàrem al Karoo, molt més àrid encara que el Tankwa Karoo. Aquí les aus hi eren presents en tot moment: aloses, terroles, culblancs de diverses espècies, menjaformigues (*Mirmecocichla formicivora*) i una munió de petits aucellons que ens feien consultar constantment les guies de camp. El gran kudú i el kongoni no eren rars, com també les zebres. A darrera hora de l'horabaixa una colla d'antílops salta-roques ens feren gaudir d'uns moments màgics a la posta de sol. La segona part del viatge ens obligava a tornar a Ciutat del Cap per agafar un avió a Johannesburg. L' endemà i 350 km més lluny, arribàrem al Wakkerstroom. Formant part del Highveld, és una enorme planura elevada, 1.800 metres de mitjana, dominada completament per les herbes.

Grua del paradís
Anthropoides paradiseus
PERE J. GARCIAS

El Fynbos

El domini florístic de la Província del Cap és el resultat del seu clima mediterrani i de l'entorn biogeogràfic. S'anomena així la flora que es pot trobar a les províncies del Cap Occidental i Oriental i que s'estén per una petita àrea a la província de Kwazulu-Natal . Està caracteritzat per una vegetació arbustiva, relativament xèrica amb una elevada diversitat i exclusiva. Els representats més coneguts són les protees (*Proteaceae*) però també té moltes espècies de brucs (*Ericaceae*) i de joncs de la família *Restionaceae*. A més del Fynbos hi ha tota una sèrie d'hàbitats com el semidesert del Karoo i Namaqualand, de clima més sec, i el bosc humit afromontà de la costa, tots amb una gran diversitat florística.

PERE J. GARCIAS

Kruger

El Parc Nacional de Kruger, amb una superfície de 19.000 Km², fou el primer de Sud-àfrica. Es fundà el 1898 com a reserva de caça i el 1926 canvià de nom en honor a Paul Kruger, un prohom de l'estat sud-africà, que fou un fort opositor al domini britànic i cap de la resistència boer. S'estén 450 Km de nord a sud amb una amplada de 60 Km de mitjana. Avui en dia està unit al parc moçambiquès de Gran Limpopo i acull una gran quantitat de fauna. Actualment és visitat per més de 1,2 milions de persones l'any. Les espècies emblemàtiques del parc són els rinoceronts, blanc i negre, els licaons i els antílops ruans, a més d'elefants, lleons, lleopards, girafes, zebres, búfals i un grapat d'espècies d'antílops.

Ara em puc fer una idea del que era la Gran Pradera nord-americana quan hi arribaren els primers colons. Aquí també s'han substituït els ramats d'antílops pel domèstic, però encara se poden veure kongonis, gaseles salta-roques, bonteboks i blesboks a més de diversos antílops més petits com els duikers i els steenboks. L'estrella dels Wakkerstroom és l'alosa de Rudd (*Heteromirafra ruddi*), de la que es pensa que no en queden més de 400 colles. Així i tot l'alosa de Botha (*Spizocorys fringillaris*) i la de bec rosa (*Spizocorys conirostris*) també són molt cercades pels ornitòlegs. L'ibis calb (*Geronticus calvus*) és una altra joia exclusiva de la regió.

Salta-roques del cap
Chaetops frenatus

La darrera etapa del viatge fou el parc Nacional de Kruger. Aquí si que un ja se n'adona que és a l'Àfrica; estornells metàl·lics de diverses espècies, calaus, gaigs blaus de pit lila (*Coracias caudatus*), arners, turacs, capsigranys diversos, francolins, cossifes, bulbuls, coloms i tórtores, oriols i barbuts. En total s'observaren 391 espècies d'aus i prop de 50 de mamífers. Certament, Sud-àfrica és un destí molt recomanable... i relativament barat. •

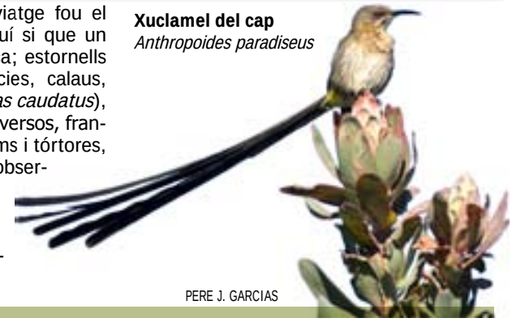
Xuclamel del cap
Anthropoides paradiseus
PERE J. GARCIAS

Publicacions

Guia de turisme ornitològic de Mallorca

La guia s'ha publicat en català i anglès.
Més informació a **www.birdingmajorca.com**

El 21 de gener es va presentar al local del GOB la *Guia de turisme ornitològic de Mallorca*, una publicació de caire divulgatiu que pretén omplir el buit que fins ara hi havia a Mallorca sobre el tema.

Realitzada per experts locals reconeguts, com són Maties Rebassa, Josep Manchado, José Luis Martínez, Sebastià Torrens i Mª Carmen Oriola, la guia presenta una informació molt completa sobre diferents zones i recorreguts especialment interessants per a l'observació d'aucells arreu de l'illa. Inclou informació sobre les espècies i l'hàbitat i ho acompanya amb nombrosos plànols i fotografies.

L'obra té un esment especial amb les espècies endèmiques, les que estan en perill i aquelles que poden tenir un interès concret per als observadors. També intenta conscienciar de la importància de mantenir una actitud respectuosa i responsable envers els animals i l'hàbitat que es visita.

En definitiva, aquesta és una guia del tot recomanable per a tothom qui vulgui conèixer d'a prop els aucells de Mallorca i els racons on els poden trobar. •

Quadern de camp

Per **Steve Nicoll**
estebannic74@hotmail.com

Hortolà blanc
CLIVE GRIFFIN

1/09 S'observa i fotografia a la comuna de Bunyola un rupit *Erithacus rubecula* en plena muda postjuvenil, i se'n confirma de nou la cria a Mallorca. Joan Vicenç Lillo.

Rupit
JOAN VICENÇ LILLO

12/09 Observat un exemplar amb marques alars d'arpella cendrosa *Circus pygargus* a Maria de la Salut i, uns dies més tard, al Prat de Sant Jordi. Aquest individu havia estat marcat dos mesos abans com a poll a Mainfranken (Bavària, Alemanya). Maties Rebassa i Lalo Ventoso.

19/09 Observació d'una àguila marcenca *Circaetus gallicus* a Alaró. Jordi Muntaner i Joan Vicenç Lillo.

24/09 S'anuncia l'èxit de cria d'una parella de milà reial *Milvus milvus* procedent del programa de reintroducció al Parc Natural de Llevant (Artà), amb un poll volander. Miquel Àngel Lobo i Cristina Fiol.

29/09 La Conselleria de Medi Ambient tanca cautelarment el vedat de Llucamet, a Llucmajor, on es trobaren enverinats el mes d'agost tres milans reials *Milvus milvus* i una arpella *Circus aeruginosus,* a més d'un mussol banyut *Asio otus* i una òliba *Tyto alba* abatuts a trets (més informació a la pàgina 5).

Octubre Durant la campanya d'anellament postnupcial de Cabrera s'han anellat dos exemplars d'ull de bou cellard *Phylloscopus inornatus* i un busqueret xerraire Sylvia curruca, s'hi observen també un hortolà menut *Emberiza pusilla* i un papamosques de collar *Ficedula albicollis*, quatre espècies que són raresa en l¡àmbit nacional. Un exemplar d'ull de bou ibèric *Phylloscopus ibericus* i un altre de cotoliu *Lullula arborea* representen dues rareses en l¡àmbit balear i es van anellar. Manuel Suárez.

Octubre Es realitza per primera vegada una campanya d'anellament postnupcial al Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, a la finca pública de Planícia. És destacable l'anellament de, almenys, vuit exemplars de senyoreta *Aegithalos caudatus*, una espècie que sembla haver colonitzat recentment la serra de Tramuntana. Jaume Bonnín.

14/10 Controlada una gavina roja *Larus audouinii* amb anella de lectura a distància a la Colònia de Sant Jordi. Aquesta veterana fou anellada el 10 de juny de 1996! Juanjo Bazán i Jordi Muntaner.

19/10 Trobat atropellat un exemplar de rasclet pintat *Porzana porzana* a Sant Jordi. Damià Jaume.

25/10 Un any després de l'arribada accidental a les Illes Balears, a causa del mal temps, d'un gran grup de voltors lleonats *Gyps fulvus*, encara se'n pot observar un grup de fins a 45 individus a la Serra de Tramuntana. Jordi Muntaner, Susana Quintanilla i Lalo Ventoso.

25/10 S'observa una cigonya negra *Ciconia nigra* al Port de Palma. Jordi Muntaner.

28/10 Una gavina atlàntica *Larus argentatus* de primer hivern és present al Port de Palma. Fins a la data només hi ha tres cites homologades d'aquesta espècie a les Illes Balears. Maties Rebassa.

25/11 Fotografiat un exemplar d'hortolà blanc *Plectrophenax nivalis* prop de la platja de Ca los Camps (Artà). La darrera cita es remunta al mes de novembre de 2005. Aquesta espècie realitza migracions irregulars, i arriba de vegades a hivernar molt al sud de la seva zona de cria, generalment circumpolar. Clive Griffin. •

Ull de bou ibèric
EDUARD AMENGUAL

Cotoliu
EDUARD AMENGUAL

Gavina atlàntica
MATIES REBASSA

Resum d'activitats ornitològiques

Tardor-hivern 2009-2010

• Durant l´hivern hem comptat de nou amb els participants del programa SAC, que continuen realitzant els seus itineraris, i centenars de voluntaris han recollit dades pel futur l'Atles d'aucells hivernants.

• Continuen els cursos d'identificació de cants i espècies del programa SAC: Pere Garcias ens ajudà amb els xàtxeros i titines; Toni Muñoz va fer el mateix amb altres aucells hivernants, com els reietons o els coa-roges, i Rafel Mas ens va parlar dels túrdids.

• Atles d'aucells nidificants: S'estan fent els darrers retocs per publicar-lo en breu. Es fa una darrera revisió de totes les fitxes i es preparen els continguts addicionals.

• Estacions d'esforç constant: continua la feina a les 4 estacions de l'illa de Mallorca.

• Durant el mes de gener s'han realitzat els diversos recomptes d'aucells aquàtics hivernants a les principals zones humides de les illes, a més de a torrents, depuradores i altres punts de concentració d'aquestes aus. Hem batut el rècord de participants i d'aucells!.

• Durant el 2009 el GOB ha becat el "Seguiment ornitològic de la Bassa de Son Ferriol" i l' "Estudi de les taxes d'ocupació de caixes niu i biologia reproductiva de passeriformes troglodites".

• S'ha col·laborat amb l'Ajuntament de Palma per a col·locar i fer el seguiment de caixes niu per aus insectívores, com a mètode complementari en el control de la processionària.

• Continua el Programa de Conservació de la milana (*Milvus milvus*), així com el de l'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*), que com a novetat incorpora el seguiment d'alguns exemplars a través d'emissors via satèl·lit.

• Es dóna per finalitzat l'estudi dels moviments hivernals de l'hortolà de Canyet (*Emberiza schoeniclus*) a s'Albufera de Mallorca mitjançant emissors de ràdio, però amb la previsió de continuar amb el marcatge i seguiment d'aquesta espècie durant el 2010.

• Ja s'han fet alguns dels cursos d'especialització programats pel GOB, com el Curs d'iniciació a l'anellament científic d'aus, a càrrec dels anelladors Cristina Fiol i Xavier Llabrés. Pere Vicens impartí un complet curs d'identificació d'anàtides i un altre curs sobre censos i recomptes d'aucells.

• A la llista de sortides realitzades durant el 2009 se li sumen les darreres: al Parc Natural de sa Dragonera per observar-hi la colònia de falcons marins i els migrants, guiats per Juanjo Bazán i al Parc Natural de s'Albufera, on Pere Vicens ens mostrà, un any més, l'espectacular colgada d'estornells.

• De la llista de xerrades sobre ornitologia que s'han fet al local del GOB, volem recordar les impartides als darrers mesos: Albert Fernàndez Chacón, investigador de l'IMEDEA, ens va parlar dels efectes de la variabilitat oceanogràfica en la supervivència adulta d'un depredador marí (*Calonectris diomedea*); Jesús Jurado ens va dur al passat per recordar les aportacions de tres dels pioners de l'ornitologia a les illes Balears: Barceló, Munn i von Jordans; amb Miquel Mc Minn vàrem viatjar fins a nova Zelanda per conèixer les eines de control i conservació que s'apliquen en aquestes terres tan llunyanes; Octavio Infante i Unai Fuente, de SEO/Birdlife, ens varen parlar sobre el programa IBAS a Espanya, i finalment, la xerrada del catedràtic Xavier Ferrer, de la Universitat de Barcelona, "Pinzellades sobre la història de l'ornitologia a Balears i Catalunya", va completar la presentació de la publicació de Jesús Jurado "Barceló, Munn i von Jordans, tres ornitòlegs, tres estalons".

• Continuen les xerrades ornitològiques que es fan a escoles i a altres col·lectius. Igualment s'han realitzat xerrades en col·laboració amb els espais protegits.

• Continuen les col·laboracions a diversos programes de ràdio i televisió (Televisió de Mallorca, IB3 Televisió, Ona Mallorca, IB3 Ràdio, ...).

Molts de vosaltres heu col·laborat, de forma directa o indirecta, en el muntatge de l'exposició "**Una Mirada al cel: el GOB i les Aus**". L'exposició vol mostrar els projectes i tasques de conservació que es duen a terme a la nostra illa gràcies al centenar de voluntaris que hi participen de forma desinteressada. Està previst que durant el 2010 volti pels diferents municipis de l'illa, a disposició de les entitats que la sol·licitin.

Informa't de les nostres activitats a l'agenda del fòrum del GOB: www.gobmallorca.com/forum

Corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*), localitzat al torrent de na Borges,

mort d'un tret

Aquesta revista és gratuïta, però per combatre la mort d'espècies protegides necessitam la teva ajuda

Uneix-te a nosaltres

Associa't al GOB !

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ AL GOB

La persona que subscriu vol associar-se al Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB)

Nom ..... DNI ..... Data de naixement .....

Domicili ..... Codi postal ..... Localitat ..... Telèfon .....

E-mail .....

Quota anual d'associació 2010: menors de 18 anys: 16,43 €; de 18 a 23 anys: 31,11€; majors de 23 anys: 54,59 €; familiar-1 (adult més nins): 63,40 €; familiar-2 (dos adults més nins): 109,18 €; entitat col·laboradora: 160 €.

Carta d'ordre a l'entitat bancària

Distingits senyors: els agrairé que, fins a nova ordre, atenguin amb càrrec al meu compte els rebuts que els presenti el Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB), a nom de la persona que s'associa.

Titular del compte .....

Data .....

Persona que s'associa (firma) Titular del compte (firma)

Núm. BANC	Núm. OFICINA	D.C.

Núm. COMPTE

Per favor, fes arribar la butlleta al GOB: C/Manuel Sanchis Guarner, 10 baixos, 07004 Palma de Mallorca